

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΙ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,
ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ
* * *

Τιμιώτατοι ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα,

Εἰσερχόμεθα, εὐδοκίᾳ καί χάριτι τοῦ ἀγαθοδότου Θεοῦ, εἰς τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, εἰς τόν δόλιχον τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων. Ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία γνωρίζει τοὺς λαβυρίνθους τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καί τόν μίτον τῆς Ἀριάδνης, τήν ὁδόν τῆς ἐξόδου ἀπό αὐτοῦς — τήν ταπείνωσιν, τήν μετάνοιαν, τήν δύναμιν τῆς προσευχῆς καί τῶν κατανυκτικῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, τήν παθοκτόνον νηστείαν, τήν ὑπομονήν, τήν ὑπακοήν εἰς τόν κανόνα τῆς εὐσεβείας —, μᾶς καλεῖ καί ἐφέτος εἰς μίαν ἔνθεον πορείαν, μέτρον τῆς ὁποίας εἶναι ὁ Σταυρός καί ὀρίζων ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ προσκύνησις τοῦ Σταυροῦ, μεσούσης τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἀποκαλύπτει τό νόημα τῆς ὅλης περιόδου. Ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ἠχεῖ καί συγκλονίζει: «εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι ... ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καί ἀκολουθήτω μοι». (Λουκ. θ', 23). Καλούμεθα νά αἰρωμεν τόν ἰδικόν μας σταυρόν, ἀκολουθοῦντες τόν Κύριον καί ἀτενίζοντες τόν ζωηφόρον Σταυρόν Αὐτοῦ, ἐν ἐπιγνώσει ὅτι Κύριός ἐστιν ὁ σώζων καί ὄχι ἡ ἄρσις τοῦ ἡμετέρου σταυροῦ. Ὁ Σταυρός τοῦ Κυρίου εἶναι «ἡ κρίσις τῆς κρίσεώς μας», ἡ «κρίσις τοῦ κόσμου», καί συγχρόνως ἡ ὑπόσχεσις ὅτι τό κακόν, εἰς ὅλας τάς μορφάς του, δέν ἔχει τόν τελευταῖον λόγον εἰς τήν ἱστορίαν. Προσβλέποντες πρός τόν Χριστόν καί, ὑπό τήν σκέπην Αὐτοῦ ὡς τοῦ ἀγωνοθέτου, τοῦ εὐλογοῦντος καί κρατύνοντος τήν ἡμετέραν προσπάθειαν, ἀγωνιζόμεθα τόν καλόν ἀγῶνα, «ἐν παντί θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι» (Β' Κορ. δ', 8-9). Αὕτη εἶναι ἡ βιωματική πεμπτουσία καί κατά τήν σταυροαναστάσιμον αὐτήν περίοδον. Πορευόμεθα πρός τήν Ἀνάστασιν διά τοῦ Σταυροῦ, διά τοῦ ὁποίου «ἦλθε χαρά ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ».

Ἴσως τινές ἐξ ὑμῶν διερωτῶνται, διατί ἡ Ἐκκλησία, σοβούσης τῆς πανδημίας, προσθέτει εἰς τοὺς ἤδη ὑπάρχοντας ὑγειονομικούς περιορισμούς καί μίαν ἀκόμη «καραντίαν», αὐτήν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Πράγματι, καί ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή εἶναι μία «καραντίνα», δηλαδή χρονική περίοδος διαρκείας τεσσαράκοντα ἡμερῶν. Ὡστόσο, ἡ Ἐκκλησία δέν ἔρχεται νά μᾶς ἐξουθενώσῃ ἔτι περαιτέρω μέ νέας ὑποχρεώσεις καί ἀπαγορεύσεις. Ἀντιθέτως, μᾶς προσκαλεῖ νά νοηματοδοτήσωμεν τήν

καραντίαν πού βιώνομεν λόγω του κορωνοϊού, μέσω της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, ως απελευθερώσεως από τον έγκλωβισμόν εις τά του «κόσμου τούτου».

Τό σημερινόν Εὐαγγελικόν ανάγνωσμα θέτει τούς ὅρους δι' αὐτήν τήν απελευθέρωσιν. Πρῶτος ὅρος εἶναι ἡ νηστεία, ὄχι μέ τήν ἔννοιαν τῆς ἀποχῆς μόνον ἀπό συγκεκριμένας τροφάς, ἀλλά καί ἀπό τάς συνηθείας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι μᾶς κρατοῦν προσκολλημένους εἰς τόν κόσμον. Ἡ ἀποχή αὐτή δέν συνιστᾷ ἔκφρασιν ἀπαξιώσεως τοῦ κόσμου, ἀλλά ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν ἐπαναπροσδιορισμοῦ τῆς σχέσεώς μας μέ αὐτόν καί βιώσεως τῆς μοναδικῆς εὐφροσύνης τῆς ἀνακαλύψεώς του ὡς πεδίου χριστιανικῆς μαρτυρίας. Διά τόν λόγον αὐτόν, καί εἰς τό στάδιον τῆς νηστείας, ἡ θέασις καί βίωσις τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν ἔχει πασχαλινόν χαρακτήρα, γεῦσιν Ἀναστάσεως. Τό «σαρακοστιανό κλίμα» δέν εἶναι καταθλιπτικόν, ἀλλά ἀτμόσφαιρα χαρᾶς. Αὐτήν τήν «χαράν τήν μεγάλην» εὐηγγελίστατο ὁ ἄγγελος «παντί τῷ λαῷ» κατά τήν Γέννησιν τοῦ Σωτῆρος (Λουκ. β', 10), αὐτή εἶναι ἡ ἀναφαίρετος καί «πεπληρωμένη χαρά» (Α' Ἰωαν. α', 4) τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ὁ Χριστός εἶναι πάντοτε παρών εἰς τήν ζωήν μας, εὐρίσκεται πλησιέστερον εἰς ἡμᾶς ἀπό ὅσον ἡμεῖς εἰς τόν ἑαυτόν μας, πάσας τάς ἡμέρας, «ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. κη', 20). Ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀκατάλυτος μαρτυρία περὶ τῆς ἐλθούσης Χάριτος καί περὶ τῆς ἐλπίδος τῆς Βασιλείας, τῆς πληρότητος τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Οἰκονομίας.

Ἡ πίστις εἶναι ἡ ἀπάντησις εἰς τήν φιλόανθρωπον συγκατάβασιν τοῦ Θεοῦ πρός ἡμᾶς, τό «Ναί» μέ ὅλην μας τήν ὑπαρξιν εἰς τόν «κλίναντα οὐρανούς καί καταβάντα», διά νά λυτρώσῃ τό ἀνθρώπινον γένος «ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἀλλοτρίου» καί νά μᾶς ἀνοίξῃ τήν ὁδόν τῆς κατὰ χάριν θεώσεως. Ἐκ τῆς δωρεᾶς τῆς Χάριτος πηγάζει καί τρέφεται ἡ θυσιαστική ἀγάπη πρός τόν πλησίον καί ἡ «φροντίς» διά τήν κτίσιν ὅλην. Ἐάν ἀπουσιάζῃ αὐτή ἡ φιλάδελφος ἀγάπη καί ἡ θεοτερπῆς μέριμνα διά τήν δημιουργίαν, τότε ὁ συνάνθρωπος καθίσταται ἡ «κόλασις μου» καί ἡ κτίσις ἐγκαταλείπεται εἰς ἀλόγους δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι τήν μεταβάλλουν εἰς ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως καί εἰς περιβάλλον ἐχθρικόν διά τόν ἄνθρωπον.

Ὁ δεύτερος ὅρος διά τήν απελευθέρωσιν, τήν ὁποῖαν ὑπόσχεται ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή, εἶναι ἡ συγγνώμη. Λήθην τοῦ θείου ἐλέους καί τῆς ἀφάτου εὐεργεσίας, ἀθέτησιν τῆς Κυριακῆς ἐντολῆς, ὅπως καταστῶμεν τό «ἄλας τῆς γῆς» καί «τό φῶς τοῦ κόσμου» (Ματθ. ε', 13-14), καί κακὴν ἀλλοίωσιν τοῦ χριστιανικοῦ βιώματος, ἀποτελεῖ ἡ «κλειστή πνευματικότης», ἡ ὁποῖα ζῆ ἀπό τήν ἄρνησιν καί τήν ἀπόρριψιν τοῦ «ἄλλου» καί τοῦ κόσμου, νεκρώνει τήν ἀγάπην, τήν συγχώρησιν καί τήν ἀποδοχὴν τοῦ διαφορετικοῦ. Αὐτήν τήν ἄγονον καί ὑπεροπτικὴν στάσιν ζωῆς, ἀποδοκιμάζει μέ ἔμφρασιν ὁ Εὐαγγελικὸς λόγος κατὰ τάς τρεῖς πρώτας Κυριακάς τοῦ Τριωδίου.

Εἶναι γνωστόν ὅτι τοιαῦται ἀκρότητες παρουσιάζουν ἔξαρσιν ἰδιαιτέρως κατὰ τάς περιόδους, εἰς τάς ὁποῖας ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τούς πιστούς εἰς πνευματικὴν γυμνασίαν καί ἐγρήγορσιν. Ὅμως, ἡ γνησία πνευματικὴ ζωὴ εἶναι ὁδὸς ἐσωτερικῆς ἀναγεννήσεως, ἔξοδος ἀπὸ τόν ἑαυτόν μας, ἀγαπητικὴ κίνησις πρός τόν πλησίον. Δέν στηρίζεται εἰς σύνδρομα καθαρότητος καί ἀποκλεισμού, ἀλλά εἶναι συγγνώμη καί διάκρισις, δοξολογία καί εὐχαριστία, κατὰ τήν ἐμπειρικὴν σοφίαν τῆς ἀσκητικῆς παραδόσεως: «Οὐ τά βρώματα, ἀλλ' ἡ γαστριμαργία κακὴ..., οὐδέ τό λέγειν, ἀλλ' ἡ ἀργολογία..., οὐδέ ὁ κόσμος κακός, ἀλλά τά πάθη».

Με αὐτήν τήν διάθεσιν καί τά αἰσθήματα, ἐνοῦντες τάς προσευχάς μας μαζί μέ ὅλους ἐσᾶς, ἀγαπητοί, διά τήν ὀριστικὴν ὑπέρβασιν τῆς φονικῆς πανδημίας καί ταχεῖαν ἀντιμετώπισιν τῶν κοινωνικῶν καί οικονομικῶν συνεπειῶν τῆς, καί ἐξαιτούμενοι τάς

ίκετηρίους ύμων δεήσεις, διά τήν, πεντηκονταετίαν ὄλην μετά τήν ἄνωθεν, ὅλως ἀδίκως, ἐπιβληθεῖσαν σιωπήν, ἐπαναλειτουργίαν τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, ὑποδεχόμεθα ἐν Ἐκκλησίᾳ τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, ἄδοντες καί ψάλλοντες ὁμοθυμαδόν τό «Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός», Ὡι ἡ δόξα καί τό κράτος εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας. Ἀμήν!

Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή, βκα΄
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τήν Κυριακὴν τῆς Τυρινῆς, ιδ' Μαρτίου, ἀμέσως μετά τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον.